TANK UZMANLIK | SRC 5 | ADR 2025

ÜNİTE 13

Tank Kullanımı, Dolum ve Boşaltım

Tank kullanımının genel kuralları, dolum oranları, dolum ve boşaltım adımları, seyir hâlinde dikkat edilecekler

⏱ Okuma süresi: 20 dakika

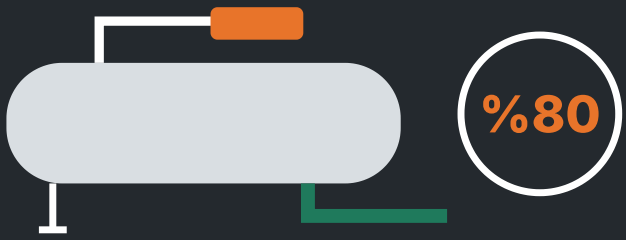

BU ÜNİTEDE

Tank uzmanlığının son ünitesi sahadaki işleri anlatıyor: hangi tank ne zaman kullanılamaz, tank ne kadar doldurulur, dolum ve boşaltımda adım adım neler yapılır ve yolda nelere dikkat edilir.

ÖNCE KELİMELER

Bu ünitede geçen terimler

Terim	Basit anlamı
Dolum oranı	Tankın yüzde kaçının doldurulduğu
Genleşme payı	Isınan sıvının büyümesi için bırakılan boşluk
Bitişik bölme	Yan yana duran iki tank gözü
Topraklama	Statik elektriği kablo ve maşa ile toprağa vermek
Buhar geri dönüşümü	Dolumda çıkan buharın havaya değil tesise geri gönderilmesi
Ara bağlantı hortumu	Tesis ile tank arasındaki esnek hortum
Armatür dolabı	Tankın vana ve bağlantılarının bulunduğu kapaklı bölme
Takoz	Tekerleğin kaymasını önleyen parça

5.1 · GENEL HÜKÜMLER (1)

Tank ne zaman kullanılamaz?

- Yalnız Tablo A'da **tank kodu verilmiş** maddeler tankla taşınır; karayoluyla taşınması yasak madde tankla da taşınamaz.
- **Muayene tarihi geçmiş** tank doldurulamaz.
- Radyoaktif madde taşınan tank **başka mal** için kullanılamaz.
- Gerekli önlemler alınmadıkça tehlikeli madde tankı **gıda** taşımaz.
- Birbiriyle tehlikeli tepkimeye giren maddeler **bitişik bölmelere** konmaz.
- Kaldırma ve sabitleme kilitleri bozuk, servis donanımı çalışmayan ya da **sızdıran** tank taşınmaz.

5.1 · GENEL HÜKÜMLER (2)

Tankın dışı ve hortumlar

- Tank gövdesinin ya da yalıtımının dış yüzey sıcaklığı **70°C'yi geçemez** (vana ve kapaklar hariç).
- Dolum ve boşaltımdan sonra tankın **dışında kalıntı** bulunmaz.
- Tanka ait olmayan esnek doldurma-boşaltma boruları yolda **boş** olmalıdır.
- Tank taşımalarında **muafiyet yoktur**; boş ve temizlenmemiş tank dolu tankla aynı kurallara tabidir.
- **C, P, R** kodlu gaz tankları yalnız plakada yazan gazları taşır; **S** kodlu tank yalnız toz-granül katı taşır.

📌 **SINAVDA SORULUR**

"Boş temizlenmemiş tankerler ADR hükümlerinden muaftır" ifadesi **yanlıştır**. "Tankın dışında kalıntı bulunmasının önemi yoktur" ifadesi de **yanlıştır**.

DOLUM ORANI

Neden ağzına kadar doldurulmaz?

Sıvılar ve gazlar ısınınca **genleşir**. Tam dolu tankta genleşecek yer kalmaz; basınç artar ve tank **yırtılabilir**.

💡 **BUNU ŞÖYLE DÜŞÜNÜN**

*Sıcak bir günde ağzına kadar doldurulmuş **pet şişe** düşünün: güneşte şişer, kapağı zorlar. Tankta da genleşme payı bırakılmazsa aynı şey olur, ama sonuçları çok daha büyüktür.*

📌 **SINAVDA SORULUR**

Tanklar ağzına kadar doldurulmaz, çünkü **ısınan sıvı ve gaz genleşerek tankı yırtabilir**.

%20 – %80 KURALI

Dalgakıransız büyük bölmeler

Dalgakıran ya da bölmeyle **7500 litre veya daha küçük** parçalara ayrılmamış sıvı (ve sıvılaştırılmış gaz) tanklarında doluluk ya **%20 ve altı** ya da **%80 ve üstü** olmalıdır.

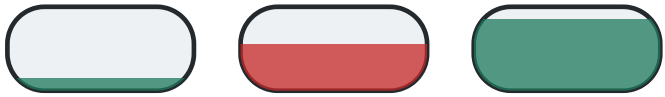

%15 · uygun | %55 · yasak | %85 · uygun

💡 BUNU ŞÖYLE DÜŞÜNÜN

*Yarım dolu bir **su bidonunu** sallayın: su bir uca vurur, bidon elinizden kaçar. Az doluysa vuruş zayıftır, çok doluysa su oynayamaz. Arada kalan doluluk, frende ve virajda tankeri **iter**.*

📌 SINAVDA SORULUR

Dalgakıransız **10.000 L** tanka **7500 L** (%75) motorin **doldurulamaz**; 1800 L, 8000 L ya da 8500 L olur. 9000 L'lik tank için en güvenli oran: **%85**.

5.2 · DOLUM VE BOŞALTIM (1)

Başlamadan önce

1. **Güvenli yanaşın**
   Mümkünse çıkış yönüne park; el freni çekili, römorkta takoz
2. **Motoru durdurun**
   Pompa için gerekmedikçe motor kapalı
3. **Alanı güvene alın**
   İkaz işaretleri; araç ve yaya trafiğine önlem
4. **Tankı kontrol edin**
   Tank maddeye uygun mu, muayenesi geçerli mi?
5. **Topraklayın**
   Alevlenir sıvı ve gazda topraklama zorunlu

⚠ DİKKAT EDİN

"Dolum sırasında motor çalışır durumda olmalı" **yanlıştır**; motor yalnız pompa için gerekiyorsa çalışır.

5.2 · DOLUM VE BOŞALTIM (2)

İşlem sırasında

- Sürücü dolum ve boşaltım boyunca **aracın başından ayrılmaz**.
- Taşıma belgesine bakarak doğru maddenin **doğru bölmeye** gittiğini kontrol edin.
- Sigara yok; KKD giyin; donanımın sağlam olduğunu kontrol edin.
- Ara bağlantı hortumlarını takıp **sızdırmazlığından** emin olun; vanaları tesis talimatındaki sırayla açın.
- Soğutulmuş gazlarda **yalıtımlı** eldiven kullanın.
- Çıkan buharı atmosfere değil **geri dönüşüme** verin.

💡 **BUNU ŞÖYLE DÜŞÜNÜN**

*Dolum sırasında aracın başında durmak, ocakta **süt kaynatmak** gibidir: bir dakika uzaklaşırsanız taşar.*

5.2 · DOLUM VE BOŞALTIM (3)

Bitirdikten sonra

- Tüm vana ve kapakları kapatın, **sızdırmazlığı** kontrol edin.
- Hortumlarda **madde kalmadığından** emin olun; donanımı yerine yerleştirin.
- Tankın dışını ve armatür dolaplarını temizleyin; dolapları kapalı tutun.
- Hareketten önce maddenin **dengeye gelmesini** bekleyin.
- İşaretleri taşıma belgesine göre kontrol edin; belge, donanım ve **söndürücü** eksiksiz olmadan yola çıkmayın.

📌 SINAVDA SORULUR

Turuncu plaka ve levhalar **yolda değil**, yola çıkmadan takılır. Dolum sorumlusu tankın **teknik olarak kusursuz** ve muayenesinin geçerli olduğundan emin olmadan doluma başlamaz.

5.3 · SEYİR HÂLİNDE

Yolda dikkat edilecekler

- Hız, takip mesafesi, tünel ve köprü kısıtlamalarına uyun.
- Güvenlik planı, gözetim ve sıcaklık kontrolü gerekiyorsa kurallara harfiyen uyun.
- Araç ekibi dışında **yolcu almayın**.
- Turuncu plakalı aracı **uygun alanlara** park edin.
- Çalışma ve dinlenme sürelerine uyun; yorgun ve uykusuz araç kullanmayın.
- Sis, buzlanma gibi kötü havada yola devam etmeyin; en yakın uygun alana park edin.

AKILDA TUTUN

Kaza, yangın ya da sızıntıda taşımayı **hemen durdurun** ve **yazılı talimata** göre hareket edin.

SIZINTI ANI

Alt vana sızdırıyorsa

1. **Güvenli yerde durun**
   Yol kenarı, yerleşimden uzak; yola devam etmeyin
2. **Motoru ve şalteri kapatın**
   Kıvılcım kaynağını yok edin
3. **Ateş yok**
   Çevrede sigara ve ateşe izin vermeyin
4. **Haber verin**
   112 ve firmanız; yazılı talimatı uygulayın

⚠ DİKKAT EDİN

"Dörtlü yakıp boşaltma yerine kadar devam etmek" ya da "taşımacıya haber verip yola devam etmek" **yanlıştır**.

BELGELER

Tankerde hangi belgeler olur?

Belge	Tankerde
Taşıma belgesi	✔
Yazılı talimat	✔
Sürücünün SRC 5 (temel + tank)	✔
Ekip için fotoğraflı kimlik	✔
Zorunlu mali sorumluluk sigortası	✔
Araç ADR onay belgesi	✔
İçişleri özel izni	Yalnız patlayıcıda
Çok modlu form	Yalnız çok modlu taşımada

📌 SINAVDA SORULUR

15.000 L benzin taşıyan tankerde: taşıma belgesi, yazılı talimat, tank sertifikalı SRC 5, kimlikler, sigorta poliçesi **ve araç ADR onay belgesi**.

TÜNEL VE TANK

Tankerde tünel kodunu okuma

Kod	Tanker geçemez
B/D	B, C, D, E → yalnız **A**
B/E	B, C, D, E → yalnız **A**
C/D · C/E	C, D, E → **A, B**
D/E	D, E → **A, B, C**
E	E → **A–D**

⚠ DİKKAT EDİN

Boşaltılmış ama temizlenmemiş tanker de aynı tünel kısıtlamasına tabidir; "boş olduğu için tüm tünellerden geçer" **yanlıştır**.

📌 SINAVDA SORULUR

X423/1242 plakalı tanker (B/E): madde **suyla tehlikeli tepkimeye** girer, dolu iken yalnız **A** tünellerinden geçer, dolum-boşaltımda topraklanır.

ÖZET

Tank uzmanlığının altın kuralları

%20 · %80
dalgakıransız bölme

70°C
dış yüzey üst sınırı

7500 L
bölme sınırı

1 · 3 · 3 ay
muayene sonrası taşıma

EĞİTMEN NOTU

Tank sürücülüğü sabır işidir: dolumu beklerken başından ayrılmayın, yola çıkmadan son bir tur atın. Tanker yolda ne kadar sakin giderse, içindeki yük o kadar güvendedir.

SIRADAKİ ADIM

Çalışmaya devam edin

📚 SRC 5 Dijital Eğitim Rehberi
Diğer ünitelere geçmek için dokunun

📝 SRC 5 Deneme Sınavları
Kendinizi denemek için dokunun

💳 SRC 5 Fiyat Listesi
Temel, tank, Sınıf 1 ve Sınıf 7 ücretleri

YENİ ÜMİT SRC 5 KURSU

📍 **Yeni Ümit Kompleks, Mareşal Çakmak, Bağcılar Cd. No: 114 Giriş Kat, 34160 Güngören/İstanbul**

📞 **0 212 641 13 13**

💬 WhatsApp: **0 507 518 17 27**

EĞİTMEN NOTU

Bu üniteyi tamamladınız. Sınavda soru çıkan noktaları bir kez daha gözden geçirmenizi öneririz. Güvenli yolculuklar dileriz.